

~~_____~~

MINISTERIE VAN DEFENSIE

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 3 18 79 51

Aan:
- Zie verzendlijst

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
		DIS/95/12.13.4/402	09 februari 1995

Onderwerp: Joegoslavië: recente ontwikkelingen
(nr 09/95)

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in het voormalige Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongerubriceerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst

bla

~~_____~~
P.C. Kok
Commandeur

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

~~_____~~

[REDACTED]

VERZENDLIJST behorende bij brief MID nr. DIS/95/12.13.4/402 d.d. 09 februari 1995

AAN:

Coördinator van de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst
t.a.v. Dhr. [REDACTED]

Ministerie van Buitenlandse Zaken
t.a.v. plv DGPZ

NL-HPMV NAVO-Brussel

IMS/INT DIV, t.a.v. kol [REDACTED] d.t.v. HPMV

INTERN:

HMID
HACIV t.a.v. BCI
HAI
HMA
CIC
Archief

Bijlagen
één (1)

Bezoekadres
Kalvermarkt 28
's-Gravenhage

Doorkiesnummer
070 - 3 18 66 34

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

[REDACTED]

MINISTERIE VAN DEFENSIE
MILITAIRE INLICHTINGDIENST/CO

ONTWIKKELINGEN IN DE VOORMALIGE JOEGOSLAVISCHE FEDERATIE

09/95

(Afgesloten 100800 FEB 1995)

Bosnië-Herzegovina

De voorzitter van het Bosnisch-Servische parlement, Krajisnik, heeft gesteld dat parlementsverkiezingen onder oorlogsomstandigheden uitgesloten zijn, omdat zij de verdedigingscapaciteit van het land kunnen ondergraven. Op nieuwe verkiezingen was aangedrongen door een aantal leden van de oppositie. Dezen hebben inmiddels de opmerkingen van Krajisnik weerlegd door erop te wijzen dat de oorlogsomstandigheden geen beletsel zijn gebleken voor het houden van referenda, zoals over het voorstel van de internationale Contactgroep voor een territoriale verdeling van Bosnië-Herzegovina. De achtergrond van deze discussie is gelegen in het feit dat een aantal Bosnisch-Servische parlementariërs zich onlangs heeft opgesteld achter het pleidooi van de Servische president Milosevic voor aanvaarding door de Bosnische Serviërs van het voorstel van de Contactgroep. Omdat de Bosnisch-Servische president Karadzic deze pleidooien blijft afwijzen (onder meer met verwijzing naar de uitslag van het referendum dienaangaande) doet Milosevic kennelijk pogingen de positie van Karadzic in het parlement te ondergraven. De uitspraak van Krajisnik, een medestander van Karadzic, wijst erop dat de Bosnisch-Servische leiding nieuwe verkiezingen wil voorkomen. Kennelijk wordt gevreesd dat een relatief groot aantal Bosnische Serviërs in de huidige omstandigheden zou kiezen voor politici die de lijn van Milosevic ondersteunen.

De bevelhebber van de Bosnische strijdkrachten, Delic, heeft onlangs openlijk bevestigd dat zijn eenheden van het huidige bestand gebruik maken voor een reorganisatie en voorbereidingen op nieuwe vijandelijkheden. Hij onderstreepte dat het Bosnische leger, indien de komende weken geen politieke oplossing voor het conflict in Bosnië-Herzegovina gevonden kan worden, zo'n beslissing op het slagveld zal nastreven. Delic's opmerking moet worden gezien in samenhang met recente meldingen dat de Bosnische strijdkrachten met name in de regio-Tuzla nieuwe eenheden formeren. Deze zouden over een grotere slagkracht en mobiliteit moeten gaan beschikken dan voorheen het geval was. Ook moeten deze eenheden op logistiek gebied effectiever gaan functioneren. Ook elders zouden reorganisaties van de Bosnische krijgsmacht in voorbereiding zijn en mogelijk reeds worden doorgevoerd. Overigens wordt aangenomen dat ook de Serviërs rekening houden met nieuwe strijd.

De opmerking van Delic geeft eens te meer aan dat de Bosnische legerleiding mogelijkheden ziet om de militaire druk op de Serviërs na beëindiging van het huidige bestand op te voeren. Een factor daarbij is het feit dat de uitrusting van de Bosnische strijdkrachten de afgelopen maanden kwantitatief en kwalitatief is opgevoerd. Overigens is goed denkbaar dat de Bosnische leiding haar eigen slagkracht blijft overschatten, evenals de afgelopen maanden in de regio-Bihac het geval is geweest.

Op 3 en 4 februari zijn in Gornji Vakuf besprekingen onder auspiciën van UNPROFOR gehouden. Deze waren met name bedoeld om de mogelijkheden te bespreken om VN-eenheden tussen de strijdende partijen te legeren, zoals overeengekomen in het bestandsakkoord van 31 december jl. Vertegenwoordigers van de Bosnische strijdkrachten weigerden echter de besprekingen bij te wonen, naar eigen zeggen uit protest tegen de eveneens in het bestandsakkoord overeengekomen stationering van Servische liaison-officieren bij alle betrokken hoofdkwartieren. In de praktijk waren derhalve bij de besprekingen uitsluitend Servische en Kroatische functionarissen betrokken.

De Bosnische opstelling houdt waarschijnlijk verband met het feit dat de Moslims als enige partij geen voordeel hebben aan de legering van UNPROFOR-eenheden op de huidige bestandslijnen. Daardoor kan de bestaande territoriale verdeling immers slechts worden geconsolideerd. Anders dan de Serviërs en Kroaten, die grosso modo de gebieden beheersen waarop zij aanspraak maken, willen de Moslims de omvang van het door hen gecontroleerde gebied meer in overeenstemming brengen met hun aandeel in de bevolking en met het voorstel van de Contactgroep. Derhalve staat de legering van UNPROFOR-eenheden langs de huidige confrontatielijnen haaks op hun belangen.

Opmerkelijk is dat de Bosnische president Izetbegovic heeft gesteld bereid te zijn tot onderhandelingen met Karadzic over een vredesregeling. Izetbegovic onderstreepte dat hij niet twijfelt aan de uiteindelijke overwinning van de Bosnische eenheden, maar zich afvraagt of die het lijden onder de burgerbevolking rechtvaardigt die het gevolg zou zijn van voortzetting van de strijd. Deze uitspraak van Izetbegovic is opmerkelijk, omdat hij tot op heden geweigerd heeft Karadzic, die hij als een "oorlogsmisdadiger" bestempelt, te ontmoeten. Waarschijnlijk wil Izetbegovic vooral zijn positieve opstelling ten opzichte van het vredesproces illustreren en het isolement van de Bosnische Serviërs benadrukken.

Zoals reeds eerder gemeld, heeft de Franse minister van Buitenlandse Zaken Juppé voorgesteld onder EU- en VN-auspiciën een conferentie te beleggen tussen de presidenten van Servië, Bosnië-Herzegovina en Kroatië. De Amerikaanse regering heeft gesteld dat Karadzic slechts zo'n conferentie kan bijwonen, indien hij alsnog instemt met het plan van de Contactgroep. Daarmee wordt in feite erkend dat een dergelijke conferentie aan belang zou winnen, indien ook de Bosnische Serviërs daaraan deelnemen.

Vooralsnog is er geen enkele reden om aan te nemen dat Karadzic tot aanvaarding van het voorstel van de Contactgroep bereid is. Hij heeft onlangs benadrukt dat de door Juppé genoemde conferentie geen besluiten kan nemen over Bosnisch-Servisch gebied. Karadzic onderstreepte eens te meer zijn

bezwaren tegen het voorstel van de Contactgroep. Hij stelde dat een excessieve versnippering van land niet in Servisch belang is. Tevens eiste hij een "eerlijke verdeling" van de natuurlijke rijkdommen, alsmede een toegang tot de zee voor de Serviërs. Karadzic zinspeelde alsnog met het plan te kunnen instemmen indien aan zijn eisen tegemoet wordt gekomen. Overigens is het uitgesloten dat de internationale gemeenschap of de Bosnische Moslims aan zijn eisen zullen voldoen. De Bosnische regering heeft de afgelopen dagen onderstreept niet meer inhoudelijk over het plan van de Contactgroep te willen discussiëren. Bovendien is onduidelijk hoe zij de Serviërs een toegang tot de zee kan geven; de enige Bosnische kustplaats, Neum, is gelegen in etnisch vrijwel zuiver Kroatisch gebied.

De formulering van Karadzic met betrekking tot de "versnippering" van Bosnisch grondgebied in het plan van de Contactgroep kan vrijwel uitsluitend betrekking hebben op de oostelijke Moslim-enclaves Srebrenica, Zepa en Gorazde. In het verleden waren er herhaaldelijk indicaties dat de Serviërs aanspraak maken op deze enclaves en in ruil daarvoor eventueel bereid zouden zijn elders, bijvoorbeeld in Sarajevo, gebied af te staan. De opmerkingen van Karadzic vormen in dit verband een nieuwe indicatie dat hij rekening blijft houden met een gebiedsruil.

Volgens Bosnische media heeft het voormalige Bosnische presidiumlid Abdic, die probeert met Servische steun zijn vroegere posities bij Bihac te heroveren, onlangs een zelfmoordpoging gedaan naar aanleiding van de slechte militaire resultaten van zijn troepen in de afgelopen weken. De poging zou mislukt zijn; Abdic zou zijn overgebracht naar een militair hospitaal in Belgrado. Denkbaar is dat aan dit bericht politiek-propagandistische overwegingen ten grondslag liggen met als doel het moreel van de Bosnische eenheden rond Bihac te verbeteren. Bovendien kan een doel zijn om eerdere Bosnische beschuldigingen van "Joegoslavische" (militaire) betrokkenheid bij de strijd rond Bihac te onderbouwen. Anderzijds is Abdic sinds enige tijd niet in het openbaar verschenen; daarom kan niet geheel worden uitgesloten dat het genoemde bericht toch op waarheid berust.

Er waren onlangs ook geruchten dat Chef Staf Milovanovic van de Bosnisch-Servische strijdkrachten (VRS) zou zijn ontslagen in verband met de tegenvallende Servische militaire resultaten in de omgeving van Bihac. Hoewel inmiddels van officiële zijde is ontkend dat Milovanovic is ontslagen, is niet uitgesloten dat Milovanovic, die volgens sommige berichten persoonlijk het bevel over de VRS-eenheden bij Bihac heeft gevoerd, verantwoordelijk wordt gesteld voor de negatieve resultaten op het slagveld. Anderzijds is ook denkbaar dat Milovanovic zelf zijn ontslag heeft ingediend, maar dat dit door de Bosnisch-Servische politieke leiding is geweigerd. Ook kunnen wrijvingen tussen de politieke top en die van de VRS aan de berichten over het ontslag van Milovanovic ten grondslag liggen. Er waren in het verleden diverse aanwijzingen dat de militaire top, met name opperbevelhebber Mladic, maar ook Milovanovic, kritiek hadden op Karadzic naar aanleiding van diens weigering in te gaan op de pleidooien van Milosevic voor aanvaarding van het voorstel van de Contactgroep. Hoewel de militaire top territoriale concessies aan (met name) de Moslims categorisch afwijst, betreurt zij het dat als gevolg van de opstelling van Karadzic verdeeldheid is ontstaan in het Servische kamp.

Vorige week is een onder Oekraïense vlag varende passagiersschip, dat onderweg was naar Albanië, door slechte weersomstandigheden gedwongen voor anker te gaan bij een Grieks eiland. Formeel waren de passagiers toeristen, maar in de praktijk bleek dat zich uitsluitend mannen in de weerbare leeftijd aan boord bevonden, afkomstig uit Pakistan, Turkije en Bangladesh. Het vermoeden bestaat dat het om huurlingen ging voor de strijd in Bosnië-Herzegovina. Overigens zouden zij vanuit Albanië ook nog "Joegoslavisch" grondgebied hebben moeten doorkruisen om Bosnië-Herzegovina te bereiken.

Kroatië

Het parlement van de Krajina, de "Servische Republiek" in Kroatië, heeft deze week besloten alle onderhandelingen met de Kroatische regering op te schorten, tenzij Kroatië alsnog besluit het mandaat van UNPROFOR te verlengen. Ook de uitvoering van de bestaande akkoorden over verbetering van de onderlinge, met name economische, betrekkingen wordt bevroren. Tevens heeft het parlement een staat van verhoogde militaire paraatheid uitgeroepen. Met die besluiten willen de Kroatische Serviërs de Kroatische regering en de VN onder druk zetten met als doel een voortzetting van de aanwezigheid van UNPROFOR in de UNPAs te bewerkstelligen. De Serviërs beschouwen de aanwezigheid van UNPROFOR als de belangrijkste factor die het behoud van de status quo rond de Krajina garandeert. Juist om die reden heeft Kroatië aangekondigd niet in te willen stemmen met een mandaatsverlenging na 31 maart a.s.

Servië/Montenegro

In de "Joegoslavische" pers is twijfel geuit aan de positie van Izetbegovic. Gesteld werd dat hij feitelijk slechts de vertegenwoordiger is van de Bosnische Moslims. Tegen die achtergrond werd het onjuist genoemd dat Izetbegovic door Juppé is uitgenodigd voor een trilaterale conferentie. Overigens werd ook benadrukt dat Tudjman niet kan spreken voor een deel van de Kroatische bevolking, te weten de Serviërs in de Krajina. Formeel is het in de betreffende berichten geuite bezwaar tegen Izetbegovic juist. Hij bekleedt geen functie in de Bosnisch-Kroatische Federatie en is slechts leider van de (Moslim-)regeringspartij SDA. Zijn oorspronkelijke ambtstermijn als Bosnisch president is inmiddels reeds geruime tijd verstreken. Hij heeft echter bij die gelegenheid gesteld niet te zullen aftreden in verband met de oorlogssituatie in zijn land. In de praktijk is hij echter, zeker internationaal gezien, de nauwelijks betwiste leider van Bosnië-Herzegovina.

Vermoedelijk houden de genoemde bedenkingen tegen Izetbegovic en Tudjman vooral verband met het dilemma waarmee Milosevic zich geconfronteerd ziet. Enerzijds is hij vermoedelijk wel genegen aan de door Juppé genoemde conferentie deel te nemen, omdat dit een erkenning vormt van de cruciale rol die hij in het vredesproces speelt. Anderzijds is door Juppé gesteld dat op die conferentie wederzijdse erkenning van de drie betrokken staten aan de orde zal worden gesteld. Recentelijk waren er nog geruchten dat Milosevic bereid zou zijn Kroatië te erkennen. Tegen de achtergrond van de spanningen tussen hemzelf en Karadzic is een (formele) erkenning van Bosnië-Herzegovina evenmin geheel

uitgesloten. Toch moet worden betwijfeld of Milosevic nu al tot een definitieve erkenning bereid is, omdat hij daarmee feitelijk afstand neemt van het streven naar een Groot-Servische staat. Met name de extreem-nationalistische stromingen zouden een dergelijke stap sterk bekritisieren. Inmiddels zijn in de Servische pers berichten verschenen die stellen dat aan erkenning van Bosnië-Herzegovina en Kroatië in ieder geval regelingen voor de Serviërs in die landen vooraf moeten gaan.

Macedonië

De Macedonische regering heeft verklaard dat zij vorige week 17 buitenlanders uit Aziatische en Noord-Afrikaanse landen heeft uitgewezen, die formeel werkzaam waren voor islamitische humanitaire organisaties, maar in de praktijk vooral actief waren bij het recruterende van Bosnische vluchtelingen. In totaal zouden zij meer dan 1000 Moslim-mannen in de weerbare leeftijd hebben overgehaald terug te keren naar hun vaderland om het "geloof te verdedigen". Deze melding geeft aan dat de Macedonische regering eraan hecht betrokkenheid bij het conflict in Bosnië-Herzegovina te voorkomen. Daarbij speelt de vrees een hoofdrol dat hierdoor de binnenlandse stabiliteit van Macedonië zelf, met name met het oog op de ruim 20% etnische Albanezen, verder zou worden ondergraven.

Conclusie/voorzicht

De Bosnische Moslims hebben verklaard zich voor te bereiden op nieuwe strijd, wanneer het huidige bestand afloopt. Omdat zij, in tegenstelling tot de Serviërs en Kroaten, geen reden hebben om akkoord te gaan met een consolidatie van de huidige confrontatielijnen, zullen zij ook niet instemmen met stationering van UNPROFOR-eenheden op die lijnen. Overigens moet worden aangenomen dat ook de Serviërs zich voorbereiden op nieuwe strijd.

Vooralsnog is twijfelachtig of de Servische president Milosevic bereid is deel te nemen aan de vredesconferentie met zijn Bosnische en Kroatische ambtgenoten, zoals door Frankrijk voorgesteld. Met name de wederzijdse erkenning door Bosnië-Herzegovina, Kroatië en Servië die bij zo'n conferentie zou worden besproken, lijkt een struikelblok, omdat Milosevic daarmee formeel afstand zou nemen van het streven naar een Groot-Servische staat.

Het parlement van de Krajina heeft besloten geen nieuwe onderhandelingen te voeren met de Kroatische regering en de bestaande akkoorden te bevriezen. Daarmee willen de Kroatische Serviërs de Kroatische regering en de VN onder druk zetten de aanwezigheid van UNPROFOR in de Krajina te continueren. Het besluit van het Krajina-parlement zal de spanningen verder doen toenemen.